

IITIN SEURAKUNNAN YMPÄRISTÖOHJELMA 2025–2029

Hyväksytty kirkkoneuvostossa 21.10.2024

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto.....	2
2. Kirkon ympäristödiplomin perusteet ja tavoitteet	2
3. Toiminta ja talous.....	2
4. Ympäristökasvatus	3
5. Jätehuolto ja kiertotalous	3
6. Ruoka ja keittiöt	3
7. Energia, kiinteistöt ja kiinteistönhoito	4
8. Hautausmaat ja viheralueet	4
9. Metsät ja muut luonnonalueet	4
10. Liikenne	5

1. JOHDANTO

litin seurakunnan ympäristöohjelma perustuu Kirkon ympäristödiplomin perusteisiin ja tavoitteisiin. Pohjana ovat Kirkon energia- ja ilmastostrategia Hiilineutraali kirkko 2030, Kirkon ilmasto-ohjelma Kiitollisuus, kunnioitus, kohtuus sekä Kirkon ympäristöjärjestelmä eli Kirkon ympäristödiplomi. Hiilineutraali kirkko 2030-strategian suositukseksi on, että kaikilla seurakunnilla sekä tuomiokapituleilla ja Kirkkohallituksella on Kirkon ympäristödiplomi vuoteen 2025 mennessä.

Kiitollisuus hyvän Jumalan lahjoja kohtaan herättää kunnioittamaan hänen luomakuntaansa ja suojelemaan sitä. Se saa myös etsimään kohtuullista elämäntapaa.

Kirkon ilmasto-ohjelma sisältää suosituksia kirkon jäsenille oman elämäntavan pohtimiseksi ilmastonmuutoksen hillitsemisen näkökulmasta. Siinä on suosituksia seurakunnille ja kirkon keskushallinnolle sekä koko suomalaiselle yhteiskunnalle.

2. KIRKON YMPÄRISTÖDIPLOMIN PERUSTEET JA TAVOITTEET

Ympäristöohjelman on koostanut Ympäristötyöryhmä, jossa ovat vaikuttaneet:

Luottamushenkilöt:	Jani Haikonen, ympäristövastaava
Markku Saarelma, puheenjohtaja	Maija Kauppinen
Juha Nikula	Tiina Klemola
Päivi Matilainen	Sirkku Lindstam
ja henkilökunnasta	liris Mäenpää, sihteeri
Tuula Forstadius	Tanja Nieminen

Ympäristöohjelma on laadittu ja tavoitteet asetettu. Ympäristöohjelman toteutumisesta raportoidaan vuosittain litin seurakunnan toimintakertomuksessa. Seurakunnan toimintasuunnitelmaan kirjataan tavoitteet suunnitteluvuodelle.

3. TOIMINTA JA TALOUS

Tavoite 2025–2029

Viestintä

Seurakunta viestii ympäristöasioistaan

- omien verkkosivujen välityksellä
- some-kanavat
- lehtiartikkelein paikallislehdessä
- toimintakertomuksessa ja talousarviossa
- osallistamalla ympäristöpäivään ja -viikkoon aktiivisesti, tuomalla esiin seurakunnan roolia ympäristökasvatuksessa ja tarjoamalla kouluille seurakunnan ympäristökasvatus tietopaketteja.
- erilaisin esittein ja asiakirjoin (luontodiplomi, metsäsertifiointi, reilun kaupan yhteistyökumppani ym.)

Viestinnästä ja tiedotuksesta vastaavat kaikki työntekijät omalta osaltaan. Päävastuun kantaa kirkkoherra.

Toiminta- ja taloussuunnitelmaan sekä Toimintakertomukseen sisältyy ympäristötyö kaikkiin työmuotoihin.

4. YMPÄRISTÖKASVATUS

Tavoite 2025–2029

Lähetystyön ja kansainvälisen diakoniatyön avustusmäärärahaa pyritään nostamaan 3 %:iin ulkoisista toimintakuluista.

Laaditaan seurakuntaan viestintäsuunnitelma ja sisällytetään ympäristökasvatusviestintä suunnitelma sinne.

Viestitään ympäristökasvatussuunnitelmasta omien kotisivujemme kautta.

Rakennetaan seurakuntakeskuksen piha-alueelle hiljentymis/hartauden pitopaikka ekologisin materiaalein.

Ympäristökasvatuksen vuosikello sisältyy ympäristökasvatussuunnitelmaan. Vuosikelloa päivitetään vuosittain syksyllä.

Kerhoissa ja leireillä käytetään kierrätys- ja ylijäämämateriaaleja askarteluissa.

Ympäristökasvatuksesta vastaavat kaikki toiminnan työntekijät yhdessä.

Hyväksi todettuja malleja pyritään toteuttamaan jatkossakin ja uusia ympäristökasvatukseen liittyviä toimintamuotoja kehitetään.

5. JÄTEHUOLTO JA KIERTOTALOUS

Tavoite 2025–2029

Järjestetään työntekijöille infotilaisuus jätelaista ja lajittelusta yhteisenä toimintapäivänä.

Harjoitellaan lajittelua.

Roskاپostiviesti – lehti tulee seurakuntaan ja työntekijät tutustuvat sen kautta kunnallisiin jätehuoltomääräyksiin.

Vaarallisia aineita käytetään minimaalisesti.

Kahvituvan ja Vuolenkosken seurakuntakodin jätteiden lajittelun kehittäminen yhteistyössä kiinteistönomistajan kanssa.

Kaikenlaisen paperinkäytön vähentäminen.

Siirrytään keskitettyihin jätteiden lajittelupisteisiin toimistoissa.

Jätehuollosta ja kiertotaloudesta vastaavat kaikki työntekijät omalta osaltaan ja yhteisesti.

6. RUOKA JA KEITTIÖT

Tavoite 2025–2029

Ruokahävikki on nykyisellään pieni. Tarjoilusta jäänyttä ruokaa jaetaan eteenpäin hävikkiruokajakelun kautta.

Kertakäyttöastioita käytetään vain satunnaisesti ulkotilaisuuksissa.

Laajennetaan Reilun kaupan tuotteiden käyttöä seuraten alan kehitystä.

Seuraamme ilmastonmuutoksen vaikutusta ruokatuotannossa ja sopeutamme raaka-aineiden valintaa sen mukaan.

Vk 43 vietämme Reilun kaupan viikkoa. Suunnittelemme Reilun kaupan tapahtumia vuosittain.

Seuraamme lähiruokamarkkinoiden ja sen logistiikan hiilijalanjäljen kehitystä sekä hyödynnämme lähituotteita mahdollisuuksien mukaan.

Järjestetään leireillä kalan käsittely- ja kalastusoppia.

Ruoka ja keittiö osasta vastaa keittiövastaava ja talouspäällikkö.

7. ENERGIA, KIINTEISTÖT JA KIINTEISTÖNHOITO

Tavoite 2025–2029

Kirkkotilan monipuolistaminen on suunnitteilla.

Kirkon lämpötilan säädön kehittäminen ja ilmavuotojen optimointi.

Sähkön hankinnassa tullaan siirtymään vihreään sähkөөn.

Heinlahden leirikeskukseen on suunnitelmissa hankkia aurinkosähköjärjestelmä.

Seurakunnan kiinteistömassaa pyritään pienentämään.

Hiilineutraalisuutta ja päästöjen kompensointia jatketaan ja tavoite on saavuttaa hiilineutraali kirkko vuonna 2030.

Öljylämmitykselle etsitään hiilineutraalimpia vaihtoehtoja vuoteen 2030 mennessä.

Kiinteistöhoitoon liittyvistä tavoitteista vastaa kiinteistöyöntekijä ja talouspäällikkö

8. HAUTAUSMAAT JA VIHERALUEET

Tavoite 2025–2029

Uudella hautausmaalla sijaitsevan ns. kulttuurihistoriallisen alueen inventoinnin aloittaminen.

Linnunpönttöjen ja hyönteishotellien lisääminen seurakuntakeskukselle Kausalaan ja hautausmaille.

Kehitetään edelleen nurmialueita esim. niittymäisiksi, jolloin tuetaan myös alueen hyönteis- ja perhoskanta.

Kehitetään lannoittamista maa-analyysin avulla hautausmailla.

Siirrytään sähkökäyttöisiin koneisiin ja laitteisiin akustojen kehittyessä pitkäkestoisemmiksi.

Suunnitellaan ympäristötapahtumia hautausmaille tulevaisuudessa.

Koulutetaan hautausmaan kesätyöntekijöitä ympäristövastuullisuuteen.

Kurturuusun hävittäminen Seurakuntakeskuksen tieliittymän kohdalta.

Hautausmaista vastaa seurakuntamestari ja viheralueista kiinteistöyöntekijä.

9. METSÄT JA MUUT LUONNONALUEET

Tavoite 2025–2029

Seurakunta on mukana kehittämässä luonnonsuojelua eri hankkeissa alueillaan. Viestitään ja koulutetaan seurakuntalaisia metsänhoitoasioista.

Suunnitteilla leirikirkon perustaminen Heinlahteen ja hartaustilan rakentaminen järviruo'osta seurakuntakeskukselle.

Huolehditaan hyvistä yhteistyösuhteista ja maanvuokrasopimusten ylläpidosta paikallisten metsästysseurojen kanssa tasapainoisten eläinpopulaatioiden ja riistakantojen säilyttämiseksi.

Sisällytetään metsäsuunnitelmaan luonnon monimuotoisuutta ja luonnon arvoja sisältävä tarkempi osuus. Valvotaan, että luonnonarvot ja pesimäajat otetaan hakkuita suunniteltaessa yhdessä Metsänhoitoyhdistyksen ja puunmyyjien kanssa huomioon. Tavoitellaan PEFC-sertifiointia metsiimme.

Metsistä ja luonnonalueista vastaa talouspäällikkö

10. LIIKENNE

Tavoite 2025–2029

Tavaran ja jätteen kuljetuksissa suositaan vastuullisuustrategian omaavia kuljetusyrittäjiä.

Innostetaan työntekijöitä ja seurakuntalaisia keväällä osallistumaan pyöräilyviikkoon.

Osallistutaan syksyisin Auton vapaapäivään.

Traktorin tullessa vaihtoon mietitään sähköisen koneen hankintaa. Pienlaitteiden ja koneiden hankinnassa suositaan akkukäyttöisiä laitteita.

Kannustetaan työntekijöitä käyttämään ePassin työmatkaetuuutta julkisessa liikenteessä.

Liikennejärjestelyistä vastaa talouspäällikkö yhdessä kaikkien työntekijöiden kanssa.